

Wie? Wat? Waal?

Ruimte voor de Waal maken, dat doe je niet in je eentje. Daar zijn een heleboel mensen voor nodig. Bouwvakkers, slopers, ingenieurs, archeologen... Maar wie zijn die mensen eigenlijk? Wat doen ze precies? En wat is hun binding met de Waal? Deze keer: Erik Verhelst, archeoloog. 'Ik wil de archeologische rijkdom van het gebied in kaart brengen.'

Wie? Erik Verhelst (40), archeoloog

Wat? Ik doe archeologisch onderzoek en probeer daarmee de historische rijkdom van het gebied in kaart te brengen. Dat is een heel spannende puzzel. Ik heb goede hoop op mooie vondsten. Het zou bijvoorbeeld geweldig zijn als we het Huis Te Lent, een Middeleeuws kasteel, vinden. Dat zou een bijzondere vondst zijn! Het Huis is namelijk al erg lang zoek. Maar ook met andere vondsten, bijvoorbeeld van nederzettingen en grafvelden, zou ik erg blij zijn.

Waal? Ik heb tientallen jaren langs de Waal gewoond, in Tiel en Ophemert. Bovendien is mijn werkgebied altijd het Rivierengebied. De Waal is spannend omdat het al zo'n 2.200 jaar de belangrijkste transportroute voor de bewoners van de Betuwe en het Land van Maas en Waal is.

Ruimte voor de Waal in de prijzen

Tijdens het Waterfront Congres in New York kreeg het project Ruimte voor de Waal de Waterfront Award. Dat is een internationale prijs op het gebied van watermanagement en stedelijke ontwikkeling.

Op 29 oktober namen vertegenwoordigers van de gemeente, Rijkswaterstaat en Royal Haskoning de Waterfront Award in ontvangst. 'Deze prijs bewijst dat Nederland nog altijd vooroploopt in watermanagement', aldus Pim Nijssen van de gemeente Nijmegen. 'En het is

natuurlijk heel mooi om onze stad en ons land met dit plan in de schijnwerpers te zetten.' Marten Hillen van Royal Haskoning: 'Wat de jury vooral bijzonder vond, is het feit dat Nijmegen niet alleen nadenkt over veiligheid, maar er vervolgens ook iets moois van wil maken. In Amerika verhogen ze gewoon een dijk of leggen ze een dam aan, zonder zich te bekommeren om het landschap of de omwonenden. Dat kunnen wij ons niet meer voorstellen.'

Nog een prijs: Red Dot

De campagne Lentereiland kreeg in Berlijn een Red Dot, de belangrijkste Europese designonderscheiding. Lentereiland laat zien hoe Lent verandert als gevolg van de dijkverlegging. Vorig jaar verscheen de Lenterbox (met twee boeken en een kaart) en werden er opvallende rode Lentmarks (informatiepunten) in het plangebied geplaatst. Lentereiland is in opdracht van de gemeente Nijmegen bedacht en uitgevoerd door bureau Dieben&partners/2d3d. De Lenterbox is in de boekhandel verkrijgbaar.

Gemeente Nijmegen, Rijkswaterstaat en Royal Haskoning met de Waterfront Award.

Informatie

Meer informatie

Informatiebalie in de
Stadswinkel
Mariënborg 75, Nijmegen

tel. 14 024

Openingstijden

ma t/m vr: 9.00 – 17.00 uur
do: 9.00 – 20.00 uur

gemeente@nijmegen.nl

[www.nijmegen.nl/
ruimtevoordewaal](http://www.nijmegen.nl/ruimtevoordewaal)

Colofon

januari 2012
uitgave van gemeente Nijmegen
oplage 5.500

tekst gemeente Nijmegen,
Einder Communicatie
eindredactie gemeente Nijmegen
vormgeving Einder Communicatie
fotografie Gemeente Nijmegen,
Rutger Hollander en GEM Waalsprong
drukwerk Trioprint Nijmegen

Ruimte voor de Waal Nijmegen

Ruimte voor de rivier

Ons klimaat verandert. Daardoor krijgen rivieren steeds meer water te verwerken. Om overstromingen te voorkomen geeft het Rijk op meer dan dertig plaatsen, meer ruimte aan de rivieren. Voor Nijmegen betekent dit een dijkteruglegging bij Lent en een nevengeul in de uiterwaarden. Deze oplossing is ingrijpend, maar duurzaam. In deze nieuwsbrief brengen we u op de hoogte van het nieuws rondom Ruimte voor de Waal en het plangebied.

Eind november presenteerde het college van B en W met advies van het IQ-team – drie experts die toezien op de kwaliteit van de plannen – de nieuwe ontwerpen voor drie bruggen van en naar het eiland dat straks ontstaat. Jan Brouwer, lid van het IQ-team vertelt er meer over.

Ook in deze nieuwsbrief: de nieuwe rubriek Wie, Wat, Waal? Daarin vertellen mensen die aan het project werken over hun vak, hun passies en hun band met de rivier. Verder leest u nog een artikel over archeologische vondsten in het plangebied en over twee bijzondere prijzen.

Jan Brouwer

Ruimte voor de Waal. Wat begon als een noodzakelijke veiligheidsmaatregel om droge voeten te houden, heeft zich ontwikkeld tot een uniek plan waarin wonen, natuur en water samenkomen. In november 2011 zijn de ontwerpen voor drie nieuwe bruggen over de geplande nevengeul gekozen. Jan Brouwer, voorzitter van het kwaliteitsteam dat adviseert over de plannen, is zeer te spreken over de brugontwerpen. 'We leggen de lat hoog. De bruggen hebben alledrie hun eigen kracht. Samen worden ze de blikvangers van het gebied.'

Drie bruggen over de nevengeul: slimme én mooie ontwerpen

'Een project als Ruimte voor de Waal is uniek', vindt Jan Brouwer. 'Het project raakt aan natuur, cultuur, wonen, verkeer... Er zijn zoveel facetten waarmee we rekening moeten houden. Bovendien gaat het natuurlijk over heel veel geld. Belastinggeld, welteverstaan. Dus is het zaak dat je alles heel zorgvuldig en grondig aanpakt. Dat doet de gemeente Nijmegen dan ook. Het plan dat in 2011 door de staatssecretaris is goedgekeurd, maakt van een noodzakelijke rivieringreep een hoogwaardige stedelijke ontwikkeling en een uniek stadseiland.'

Drie bruggen

Geweldig, zo'n stadseiland met prachtige natuur, maar je moet er natuurlijk wel kunnen komen. 'Daarom komen er drie bruggen', vertelt Brouwer. De drie nieuwe bruggen, met als werknamen "de verlengde

Waalbrug", "de Promenadebrug" en "de Citadelbrug", krijgen elk een eigen functie en uitstraling. Per brug hebben we een architect aangesteld om een ontwerp te maken. De voorlopige ontwerpen die in november zijn gekozen, voldoen het beste aan onze criteria.'

'Oude Dame'

De Waalbrug (1936) krijgt een verlenging over de geplande nevengeul van de Waal. Architectenbureau Zwartz Jansma heeft het respect voor de 'Oude Dame' vooropgesteld. Daarom is niet gekozen voor een voortzetting van de bestaande aanbruggen. In plaats daarvan heeft de architect een driedimensionale ondersteuning met een heel eigen karakter ontworpen. De overgang tussen de oude en de nieuwe brug wordt gevormd door een landhoofd op het toekomstige

verlengde Waalbrug

Promenadebrug

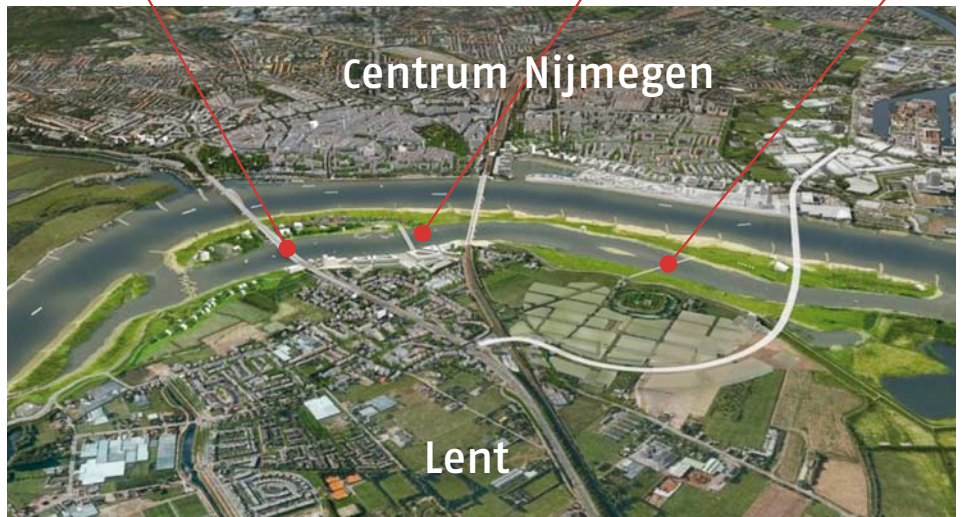
> eiland. In dit landhoofd zijn allerlei activiteiten mogelijk. Jan Brouwer: 'De verlengde Waalbrug is een enorme uitdaging. Vooral omdat de oude Waalbrug architectonisch zo ontzettend goed is. De Waalbrug is hét icoon van Nijmegen, dus enige terughoudendheid bij het ontwerp van de verlenging was gewenst.'

De Promenadebrug: de hoofdtoegang naar het eiland

Tussen de Waalbrug en de spoorbrug komt een brug vanaf de kade op de noordoever van de nevengeul naar het eiland Veurlent. Deze 'Promenadebrug' is de hoofdtoegang naar het eiland, bestemd voor wandelaars, fietsers en autoverkeer. De as van de brug komt in de richting van de Sint Stevenskerk te liggen. Het middendeel van de brug is bestemd voor autoverkeer en komt hoger te liggen. De zijstroken zijn bedoeld voor fietsers en wandelaars en liggen op dijkhoogte. Twee 'passerelles' maken het mogelijk om onder het hoge deel van de brug door te lopen en de activiteit op het water te volgen. De brug is een co-creatie van constructeur Laurent Ney en architect Chris Poulissen. Zij tekenden ook voor de nieuwe stadsbrug 'De Oversteek', die momenteel in aanbouw is.

Slingerende verbinding met de uiterwaarden

De 'Citadelbrug' komt aan de westflank van het plangebied en verbindt het eiland met de uiterwaarden op de vaste noordoever. NEXT-architects heeft het ontwerp gemaakt voor een brug die als een slingerend pad de nevengeul overspant. De brug

gaat op een natuurlijke manier over in het uiterwaardenlandschap. De brug is zo'n vijf meter breed en bedoeld voor fietsers en wandelaars. Incidenteel kan de brug ook worden gebruikt voor bevoorrading en calamiteitenvoertuigen, als er evenementen op het eiland plaatsvinden.

Jan Brouwer besluit: 'Het komende half jaar zal er via een openbare aanbesteding een aannemer worden geselecteerd voor het totale project. De aannemer zal de bruggen samen met de architecten verder uitwerken. In 2016 moeten de bruggen klaar zijn. De drie bruggen vormen dan samen ons 21e-eeuwse antwoord op de prachtige Waalbrug.'

Het IQ-team

Het IQ-team (of kwaliteitsteam) bestaat uit drie experts op het gebied van architectuur, stedenbouw en landschap.

Zij zien erop toe dat de planprocedure goed verloopt en de kwaliteit van het plan gewaarborgd wordt. De belangrijkste aandachtspunten zijn: architectuur, stedenbouw en landschap.

- Jan Brouwer is architect en emeritus hoogleraar Bouwtechnologie aan de TU Delft. Ook was hij Rijksadviseur Infrastructuur in het college van Rijksadviseurs.
- Eric Luiten is landschapsarchitect en hoogleraar Landschaparchitectuur aan de TU Delft.
- Bob van Reeth is architect in Antwerpen en voormalig Vlaams bouwmeester.

Ondertussen

- Geschutsmunitie: 81 mm mortiergranaat brisant, van Amerikaanse makelij. Heeft een grote scherfwerking. Gevonden in de uiterwaarden, ter hoogte van de spoorbrug.
- Een groep belangstellenden krijgt uitleg tijdens een archeologie-excursie. Afgelopen maanden zijn ruim honderd mensen op excursie geweest.
- Archeoloog onderzoekt een proefsleuf.
- Sloop van kas aan de Griftdijk Zuid.

Citadelbrug

Procedures

In het bestemmingsplan staat welke functies op welke plek komen, zoals natuur, water, verkeer en recreatie. Het bestemmingsplan Nijmegen Ruimte voor de Waal bevindt zich momenteel in de ontwerpfase. Naar verwachting wordt het bestemmingsplan in het eerste kwartaal van 2012 vastgesteld. Het afgebeelde schema laat de stappen in de procedure van het bestemmingsplan zien.

Archeologisch onderzoek

Op 9 september begon het archeologisch onderzoek in het plangebied Ruimte voor de Waal. Archeologen vonden onder andere resten van Fort Knodsenburg. Vooral de grachten van Fort Knodsenburg zijn goed bewaard gebleven. Ook hebben de archeologen al sporen uit de IJzertijd en Romeinse tijd gevonden. Verder zijn de vele grote kuilen opmerkelijk. Dit zijn kleiwinputten uit de tijd van de aanleg van de Waalbrug in 1931. Na de eerste vondsten besluit de provincie of er aanleidingen zijn voor nader onderzoek.

Nijmegen neemt uitvoering Ruimte voor de Waal op zich

Nu het plan af is, gaat de gemeente Nijmegen de uitvoering van het project leiden. Op 1 december is de 'realisatie-overeenkomst' getekend. Nijmegen heeft naast de overeenkomst met het Rijk ook afspraken gemaakt met andere betrokken overheden, zoals provincie Gelderland en waterschap Rivierenland. Alle partijen hebben een zo goed mogelijk eindresultaat voor ogen en gaan samenwerken in de onderzoeken, procedures en communicatie rondom 'Ruimte voor de Waal'. Planning is dat in 2016 de dijkverlegging, de nevengeul en het eiland gereed zijn.

